

R.K. Basisschool De Zon

Onderwerp: protocol meerbegaafde leerlingen

Gemaakt door: werkgroep meerbegaafdheid

Versie: 10-12-2010

Protocol meerbegaafde leerlingen

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Meerbegaafdheid in de onderbouw.....	4
Meerbegaafdheid in de middenbouw en bovenbouw.....	6
Bijlage 1: Signaleringslijst	8
Bijlage 2: Onderpresteerderslijst	10
Bijlage 3: Leerlingvragenlijst	11
Bijlage 4: Vragenlijst onderbouw	11
Bijlage 5: Materialenlijst	14

Inleiding

In dit protocol wordt aangegeven welke stappen achtereenvolgens gezet moeten worden om leerlingen, die op een of meer ontwikkelingsgebieden meer dan gemiddeld begaafd zijn, optimaal te begeleiden binnen onze school.

Als school vinden wij dat alle leerlingen, en dus ook de meerbegaafde leerlingen, de mogelijkheid moeten hebben een ononderbroken ontwikkeling door te maken. In geval van meerbegaafdheid zijn daarvoor aanpassingen nodig. Onze voorkeur gaat uit naar begeleiding binnen de groep. Binnen ons onderwijs worden leerlingen op hun mogelijkheden aangesproken. Dit geldt ook voor de meerbegaafden. In dit protocol geven we aan op welke manier we daar invulling aan geven.

Onder meerbegaafd verstaan we zowel hoogbegaafde leerlingen als leerlingen die niet hoogbegaafd zijn maar die wel duidelijk meer aan kunnen. Onder hoogbegaafd vallen de leerlingen met een IQ van boven de 130 en / of met hoge intellectuele capaciteiten, een grote motivatie om te presteren en een grote creativiteit (met creativiteit wordt dan bedoeld: een denkvermogen dat flexibel is, associatief, uiteenlopend, intuïtief, origineel en vaak buiten de geijkte paden is).

Meerbegaafdheid in de onderbouw

Signalering:

Signalering vindt plaats op de volgende manieren:

- Observaties door leerkracht (grote nieuwsgierigheid, veel algemene kennis, snel van begrip, creatief denkvermogen, ed).
- Informatie uit de Peuterestafette.
- Ouderformulier / gesprek met ouders van nieuwe leerlingen over de vroege ontwikkeling.
- Observatielijst ontwikkelingsgebieden groep 0-1-2 (de registratielijsten wat betreft cognitieve ontwikkeling, werkhouding en sociaal-emotioneel).
- Toetsuitslagen CITO LOVS Taal en/of Ordenen
- Signalen van onderpresteren. Zie ook bijlage 2: Signaleringslijst onderpresteren.

Diagnosticering en begeleiding:

De volgende stappen worden achtereenvolgens gezet:

1. Signaleringslijst groep 1-2 invullen. Hiermee kan gerichter bepaald worden hoe groot de kans op ontwikkelingsvoorsprong is.
2. Naar aanleiding van signalering en signaleringslijst: overleg met ouders en eventueel het kind zelf.
3. Naar aanleiding van ingevulde signaleringslijst en gesprekken met ouders: Pedagogisch Didactisch Onderzoek (door de school zelf).
4. Bij leerlingen die op één vakgebied uitblinken zal de begeleiding aangepast worden op dat gebied. In de onderbouw is het binnen de principes van basisontwikkeling mogelijk de leerling uit te dagen en aan te spreken op zijn mogelijkheden.
5. Bij zeer grote voorsprong op meerdere gebieden (blijkend uit PDO) en/of signalen van 'onvrede' / verveling: extern laten testen om meer te weten te komen over de ontwikkelingsvoorsprong om vervolgens een passend plan op te kunnen stellen. De voorkeur van de school gaat uit naar het in samenspraak (school/ouders) bepalen waar de leerling wordt getest.

Naar aanleiding van de signalering en diagnosticering kunnen we twee typen leerlingen onderscheiden:

- Type 1: Hoogbegaafden bij wie sprake is van een IQ van boven de 130 en / of er is sprake van hoge intellectuele capaciteiten, een grote motivatie om te presteren en een grote creativiteit. (Met creativiteit wordt dan bedoeld: een denkvermogen dat flexibel is, associatief, uiteenlopend, intuïtief, origineel en vaak buiten de geijkte paden is.) In de onderbouw zal het vaak moeilijk zijn om het IQ vast te stellen en zal meer op de drie andere genoemde dingen gelet worden.);
- Type 2: Meerbegaafden (leerlingen die vaak snel klaar zijn met hun werk, maar nog niet in staat zijn veel ingewikkelder stof te behappen).

Onderbouwleerkrachten bieden binnen basisontwikkeling voor zowel de typen 1 als 2 extra materialen/ideeën aan. Ook de ontwikkelingsgebieden waarin een leerling geen of een (veel) minder grote voorsprong heeft, worden gestimuleerd zodat er geen eenzijdige aandacht uitgaat naar één gebied (bijv. de cognitieve ontwikkeling).

Van leerlingen bij wie is gebleken dat zij meer aankunnen wordt standaard meer/ andere dingen gevraagd. Ook wanneer het kind hier niet om vraagt, wordt dit af en toe geprobeerd (eventuele onderpresteerders).

Onze school kiest voor het inzetten van extra faciliteiten voor onderbouwleerlingen die meer uitdaging kunnen gebruiken. Per schooljaar wordt bepaald welke behoeften en mogelijkheden er bestaan. Ene van de mogelijkheden is de Instapgroep. De Instapgroep is een groep 2/3 waar leerlingen halverwege groep 2 naar kunnen doorstromen. De Instapgroep is bedoeld voor groep 2 leerlingen die toe zijn aan onderwijs dat kenmerken heeft van groep 3. Verder bestaat de mogelijkheid van de maxi-groep. In de maxi-groep werken groep 2 leerlingen gedurende één of meerdere dagdelen per week groepsgewijs aan meer uitdagende leerstof.

Als blijkt dat bovenstaande maatregelen niet afdoende zijn en als de testen wijzen op een grote ontwikkelingsvoorsprong wordt met alle betrokkenen bepaald wat een vervolgstap zal worden. Versnellen kan een optie zijn. Zie hiervoor het beleidsstuk "Verlengen / versnellen." Voorbeelden van andere mogelijkheden zijn het bezoeken van een externe of interne (mogelijk in de toekomst) Plusklas voor bijv. een dagdeel per week. Verder bestaat de mogelijkheid van een andere vorm van onderwijs, bijvoorbeeld Leonardo Onderwijs.

Meerbegaafdheid in de middenbouw en bovenbouw

Signalering:

- Observaties door leerkracht (grote nieuwsgierigheid, veel algemene kennis, snel van begrip, creatief denkvermogen, ed).
- Schoolprestaties (hoge toets- en CITO LOVS-scores).
- Werkhouding en sociaal-emotionele ontwikkeling volgen (leerlingdossier).
- Signalen van onderpresteren (zie bijlage 2).

Bij zeer hoge scores op één of meerdere gebieden of bij signalen van onderpresteren wordt de signaleringslijst hoogbegaafdheid en/of signaleringslijst onderpresteren ingevuld door de leerkracht. Zie hiervoor bijlage 1 en 2.

Diagnosticering en begeleiding:

De volgende stappen worden achtereenvolgens gezet:

1. Signaleringslijst invullen. Hiermee kan gerichter bepaald worden hoe groot de kans op meerbegaafdheid is.
2. Naar aanleiding van signalering en signaleringslijst: overleg met ouders en eventueel het kind zelf (hier is eventueel een leerlingvragenlijst voor, beschikbaar bij de Interne Begeleiding).
3. Naar aanleiding van ingevulde signaleringslijst en gesprekken met ouders: Pedagogisch Didactisch Onderzoek (door de school zelf).
4. Bij leerlingen die op één vakgebied uitblinken zal de begeleiding aangepast worden op dat gebied. In de midden- en bovenbouw is het binnen de principes van adaptief onderwijs mogelijk de leerling uit te dagen en aan te spreken op zijn mogelijkheden.
5. Bij zeer grote voorsprong op meerdere gebieden (blijkend uit PDO) en/of signalen van onderpresteren: extern laten testen om meer te weten te komen over de begaafdheid om vervolgens een passend plan op te kunnen stellen. De voorkeur van de school gaat uit naar het in samenspraak (school/ouders) bepalen waar de leerling wordt getest.

Naar aanleiding van de signalering en diagnosticering kunnen we twee typen leerlingen onderscheiden:

- Type 1: Hoogbegaafden bij wie sprake is van een IQ van boven de 130 en / of er is sprake van hoge intellectuele capaciteiten, een grote motivatie om te presteren en een grote creativiteit. (Met creativiteit wordt dan bedoeld: een denkvermogen dat flexibel is, associatief, uiteenlopend, intuïtief, origineel en vaak buiten de geijkte paden is).
- Type 2: Meerbegaafden (leerlingen die duidelijk meer aan kunnen, maar waarschijnlijk niet tot de groep hoogbegaafden horen).

Begeleiding Type 1 en 2:

Als school hebben wij gekozen voor het compacten van de leerstof voor deze leerlingen. Voor het vak waarop de leerling (ver) voorloopt geldt dat alleen essentiële leerstof wordt aangeboden en de (voor deze leerlingen) overbodige oefenstof wordt weggelaten. Dit wordt gecombineerd met het aanbieden van extra, verrijkende leerstof a.h.v. andere materialen. Aan het werken met dit materiaal worden wel eisen en doelen gesteld. Deze leerlingen zullen dan ook geregeld aan de instructietafel begeleid worden. Deze werkwijze zorgt ervoor dat deze leerlingen gelijk blijven lopen met de leerstof in de groep.

Ter illustratie:

ma	di	woe	do	vrij
Gecompacte leerstof	Gecompacte leerstof	Gecompacte leerstof	Extra leerstof	Extra leerstof

ma		di		woe		do		vrij	
Gecom pacte stof	Extra leerstof	Gecom pacte leerstof	Extra leerstof	Gecom pacte stof	Extra leerstof	Gecom pacte stof	Extra leerstof	Gecom pacte stof	Extra leerstof

Voor de motivatie van deze leerlingen is het gunstig als er meerdere leerlingen binnen een groep kunnen werken volgens het compacting-systeem.

Als blijkt dat bovenstaande maatregelen niet afdoende zijn en als de testen wijzen op een grote ontwikkelingsvoorsprong wordt met alle betrokkenen bepaald wat een vervolgstap zal worden. Versnellen kan een optie zijn. Zie hiervoor het beleidsstuk "Verlengen / versnellen in de midden- en bovenbouw." Voorbeelden van andere mogelijkheden zijn het bezoeken van een externe of interne (mogelijk in de toekomst) Plusklas voor bijv. een dagdeel per week. Verder bestaat de mogelijkheid van een andere vorm van onderwijs, bijvoorbeeld Leonardo Onderwijs.

Bijlage 1: Signaleringslijst

Vragenlijst leerkracht		signalering
naam:	geboortedatum:	invaldatum:
school:	te:	groep:
naam leerkracht:		

Geef aan welke van de onderstaande uitspraken wel (=ja) dan niet (=nee) van toepassing zijn op de leerling.

	Ja	Nee	Ja	Nee
1. Is snel van begrip				
2. Beschikt over een brede belangstelling, kan over veel dingen mepraten				
3. Heeft een hekel aan routinematig werk en herhalingsopdrachten				
4. Wil van alles weten en is volhardend in het doorvragen, met name in het stellen van 'waarom-vragen'				
5. Ziet verbanden die de meeste kinderen niet zien				
6. Spreekt in goed opgebouwde zinnen en toont daarbij een rijke woordenschat				
7. Zegt, vraagt of maakt dingen die niet altijd door de andere kinderen begrepen worden				
8. Komt met ongebruikelijke, oorspronkelijke oplossingen				
9. Heeft een fijnzinnig gevoel voor humor				
10. Is graag in zijn/haar eentje met iets bezig				
11. Is vindingrijk				
12. Beschikt over een rijke fantasie				
Opmerkingen:				

	Ja	Nee
13. Kan goed zelfstandig werken		
14. Beschikt over een prima concentratie		
15. Is uit zichzelf voor het werk op school gemotiveerd		
16. Is opgenomen in de klas/groep		
17. Is behulpzaam t.o.v. medeleerlingen		
18. Vraagt op een positieve manier aandacht van de leerkracht		
19. Heeft het naar de zin op school		
20. Toont in ruime mate zelfvertrouwen		
21. Stelt reële eisen aan zichzelf		
22. Is een echte doorzetter		
23. Behoort overwegend tot de beste leerlingen		
24. Blinkt in het bijzonder uit op een bepaald gebied		
namelijk:		

RICHTLIJNEN VOOR DE BEOORDELING VAN DE LIJST SIGNALERING

1 12	≥10 ja	zeer waar- schijn- lijk begaafd	23	ja	kan waar- schijnlijk meer aan	13	≥8 ja	zeer waarschijnlijk harmonisch begaafd	?
				nee (n.i.)	zeer waarschijnlijk onderpresteerder	22	≤7 ja	nadere analyse van evt. problemen gewenst	
				nadere analyse problemen noodzakelijk					

1 12	7-9 ja	mogelijk begaafd	23	ja	kan mogelijk meer aan	13	≥8 ja	mogelijk harmonisch begaafd	?
				nee (n.i.)	misschien onderpresteerder	22	≤7 ja	nadere analyse van evt. problemen gewenst	
				nadere analyse problemen wenselijk					

1 12	≤6 ja	waar- schijn- lijk niet begaafd	23	ja	presteert waarschijnlijk op niveau	13	≥8 ja	functioneert harmonisch op niveau	?
				nee (n.i.)	kan wellicht meer	22	≤7 ja	nadere analyse van evt. problemen overwegen	
				nadere analyse evt. problemen overwegen					

13 - 22 : nee/niet ingevuld

I. WERKHOUDING	
13	→ A. ZELFSTANDIGHEID
14	→ B. WERKINSTELLING
15	→ C. MOTIVATIE
II. SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING	
16	→ D. ONGANG MET ANDERE KINDEREN
17	
18	→ E. ONGANG MET VOLWASSENEN
19	→ F. HOUDING T.O.V. SCHOOL
20	
21	→ G. ZELFBEELD: PERSOON
22	

Bijlage 2: Onderpresteerderslijst

Signaleringslijst onderpresteren

Bron: Ine Gooijen, Hoensbroek

U kunt deze lijst invullen bij een vermoeden van onderpresteren

Naam leerling:
Geboortedatum:
Leeftijd:
Groep:
Leerkracht:
Invuldatum:

- * 1. Lage test-/toetsresultaten.
- * 2. Presteert op of onder niveau in lezen, taal of rekenen.
- * 3. Dagelijks schoolwerk niet of slecht af, inclusief huiswerk.
- * 4. Superieur in begrijpen en onthouden (eventueel selectief) van begrippen.
- * 5. Grote kloof in kwaliteit tussen schriftelijk en verbaal werk.
- 6. Grote feitelijke kennis.
- 7. Grote fantasie, creativiteit, verbeelding, is inventief.
- 8. Voortdurend ontevreden met geleverd werk, ook in expressievakken.
- 9. Probeert nieuwe activiteiten te vermijden, is perfectionistisch, wil mislukkingen voorkomen.
- 10. Toont initiatief in het voortzetten van eigen keuze projecten.
- * 11. Heeft breed interessegebied en mogelijke speciale deskundigheid op een bepaald gebied.
- * 12. Toont negatieve zelfwaardering door terugtrekken of agressief gedrag, negatieve zelfprojectie op anderen.
- 13. Functioneert niet gemakkelijk en/of constructief in een groep, doet niet graag mee aan groepsactiviteiten.
- 14. Geeft blijk van scherpzinnige, sensitieve gevoeligheid en waarneming van problemen ten opzichte van zichzelf, anderen, levensvraagstukken, waaruit blijkt dat hij/zij ver vooruit is.
- 15. Heeft onrealistische zelfverwachting, te hoog of te laag.
- 16. Geen voldoening over leerstofaanbod, houdt niet van instampen, geheugenwerk.
- 17. Is gemakkelijk afleidbaar, kan zich moeilijk concentreren op een taak.
- 18. Onverschillige of negatieve houding tegenover school.
- 19. Biedt weerstand tegen pogingen van de leerkracht om hem/haar te motiveren.
- 20. Heeft moeilijkheden in vriendschapsrelaties, in het sluiten van vriendschappen.
- 21. Lijkt lui, zich te vervelen, is met andere dingen bezig, maar weet bij navraag toch waar de les over gaat.

SCORE

*(bij 10 aangekruiste vakjes, inclusief de * vakjes is er zeer waarschijnlijk sprake van onderpresteren)*

Aantal aangekruiste items: _____
Aantal aangekruiste items met een *: _____
Sprake van onderpresteren: ja/nee* *)Invullen wat van toepassing is

Bijlage 3: Leerlingvragenlijst

Leerlingvragenlijst

Formulier B.43.

Groep 3-8

Naam leerling:
Geboortedatum:
Groep:
Invuldatum:

Let wel: dit is geen test of toets.

Jouw juf of meester wil alleen graag weten hoe jij over de onderstaande vragen denkt. Je ziet hier een aantal uitspraken. Het is de bedoeling dat je steeds aangeeft of je het eens bent met de uitspraak of dat je het er niet mee eens bent. Je kunt kiezen uit

*Mee eens E
Beetje mee eens BE
Mee oneens O*

Tot slot zijn er twee open vragen. Hier mag jezelf het antwoord op de vraag opschrijven.

Ik ga meestal met plezier naar school	E	BE	O
Ik vind dat ik op school veel leer	0	0	0
Ik vind dat ik goed mijn best doe	0	0	0
Ik kan goed zelfstandig werken	0	0	0
Ik kan het werk maken zonder de uitleg van de juf/ meester	0	0	0
Ik denk dat ik een van de beste leerlingen van de groep ben	0	0	0
Ik ben vaak eerder klaar met mijn werk	0	0	0

Ik verveel me bij:			
Rekenen	E	BE	O
Taal	0	0	0
Spelling	0	0	0
Aardrijkskunde	0	0	0
Geschiedenis	0	0	0
Biologie	0	0	0
Verkeer	0	0	0

Ga naar de volgende bladzijde

	E	BE	O
Ik leer heel gemakkelijk en kan goed onthouden	0	0	0
Ik vind het oplossen van ingewikkelde problemen leuk	0	0	0
Ik heb vaak originele ideeën	0	0	0
Ik doe mijn best om geen fouten te maken	0	0	0
	E	BE	O
Wanneer ik toch een fout maak, vind ik dat erg	0	0	0
Ik ben zenuwachtig als ik een spreekbeurt moet houden	0	0	0
Ik ben zenuwachtig als ik een proefwerk moet maken	0	0	0
Ik heb vrienden/vriendinnen in de groep	0	0	0
Mijn groepsgenoten begrijpen meestal wat ik bedoel	0	0	0
Ik word vaak gepest of geplaagd	0	0	0

Open vragen

Mijn hobby's zijn:

Op school wil ik graag meer leren over:

*Je bent nu klaar. Je kunt dit formulier bij je juf of meester inleveren.
Bedankt voor het invullen.*

Bijlage 4: Vragenlijst onderbouw

Observatie groep 1-2

Formulier A.3.1.

Groep 1-2

Deze lijst vult u in m.b.v. het computerprogramma. In deze vragenlijst wordt uw oordeel gevraagd. Uit twee tegengestelde uitspraken kiest u die uitspraak die het meest van toepassing is. Wat u niet direct kunt invullen laat u open. Bij twijfel kiest u een 3.

U kunt het formulier ook eerst met een potlood invullen om na een extra observatie definitief te kiezen. Vervolgens voert u de gegevens in het computerprogramma in. Zie ook bijlage 2.

Naam:	Groep:
Geboortedatum:	Datum afname:
School/Instantie:	Leeftijd: jaar, maand
Leerkracht:	Nationaliteit/Taal: /

1. Vindt leren leuk	5 4 3 2 1	Vindt leren niet leuk
2. Kan goed met lego en ander constructiemateriaal werken	5 4 3 2 1	Kan niet goed met constructiemateriaal werken
3. Heeft uitgesproken mening	5 4 3 2 1	Heeft geen uitgesproken mening
4. Toont zelfvertrouwen	5 4 3 2 1	Is onzeker
5. Heeft veel vriendjes	5 4 3 2 1	Heeft weinig vriendjes
6. Toont doorzettingsvermogen	5 4 3 2 1	Geeft snel op
7. Zet zich in om het goed te doen	5 4 3 2 1	Zet zich weinig in om het goed te doen
8. Heeft humor	5 4 3 2 1	Heeft weinig humor
9. Een specifieke, gedurende lange tijd interesse op een bepaald terrein	5 4 3 2 1	Toont weinig interesse
10. Heeft ruime woordenschat	5 4 3 2 1	Heeft beperkte woordenschat
11. Kan logisch denken, ziet relaties, verbanden, grotere patronen	5 4 3 2 1	Heeft veel tijd nodig om iets te begrijpen
12. Werkt snel	5 4 3 2 1	Werkt langzaam
13. Heeft een sterke concentratie	5 4 3 2 1	Heeft een zwakke concentratie
14. Heeft een rijke fantasie, groot voorstellingsvermogen	5 4 3 2 1	Heeft weinig fantasie
15. Moet vaak even iets 'vasthouden'	5 4 3 2 1	Raakt nauwelijks voorwerpen aan
16. Is in bijna alle ontwikkelingsgebieden geïnteresseerd	5 4 3 2 1	Heeft beperkte interesse in de ontwikkelingsgebieden
17. Uit zich goed (wat er in hem omgaat)	5 4 3 2 1	Uit zich niet over wat er in hem omgaat
18. Overziet hoeveelheden	5 4 3 2 1	Heeft weinig besef van hoeveelheden
19. Is nieuwsgierig, stelt vragen, is opmerkzaam, observeert	5 4 3 2 1	Is niet nieuwsgierig en stelt weinig vragen
20. Kan zijn of haar gevoelens onder woorden brengen	5 4 3 2 1	Kan gevoelens niet onder woorden brengen
21. Heeft een taalgebruik boven leeftijdsniveau	5 4 3 2 1	Heeft beperkt taalgebruik
22. Bedenkt creatieve oplossingen voor bepaalde problemen	5 4 3 2 1	Is niet creatief in het oplossen van problemen

23. Werkt netjes en precies	5 4 3 2 1	Werkt slordig en onnauwkeurig
24. Is handig met knutselen, knippen plakken	5 4 3 2 1	Is onhandig met knutselen
25. Gaat graag naar school	5 4 3 2 1	Gaat niet graag naar school
26. Tekent beter dan je op grond van de leeftijd zou verwachten	5 4 3 2 1	Tekent onder leeftijdsniveau
27. Kan eenvoudige rekensommen oplossen	5 4 3 2 1	Kan nog niet rekenen
28. Is zelfstandig	5 4 3 2 1	Vraagt veel hulp
29. Is onderzoekend, experimenteert, bouwt, ontwerpt	5 4 3 2 1	Is passief
30. Heeft een goede luisterhouding	5 4 3 2 1	Heeft een slechte luisterhouding
31. Verveelt zich bijna nooit	5 4 3 2 1	Verveelt zich regelmatig
32. Kent reeds enige letters	5 4 3 2 1	Kent nog geen letters
33. Heeft een sterk geheugen	5 4 3 2 1	Heeft moeite met onthouden
34. Beweegt veel	5 4 3 2 1	Is een stilzitter
35. Kan zich in anderen verplaatsen	5 4 3 2 1	Kan zich moeilijk in anderen verplaatsen
36. Heeft een realistisch beeld van de eigen mogelijkheden	5 4 3 2 1	Heeft geen reële verwachtingen van eigen kunnen
37. Kan zich goed concentreren op een opdracht	5 4 3 2 1	Is gauw afgeleid bij een opdracht
38. Is trots op prestaties	5 4 3 2 1	Staat onverschillig ten opzichte van geleverde prestaties
39. Zoekt contact met leeftijdgenoten	5 4 3 2 1	Zoekt contact met jongere kinderen
40. Kan eenvoudige woorden lezen	5 4 3 2 1	Kan nog niet lezen
41. Is gevoelig, zorgzaam	5 4 3 2 1	Staat onverschillig tegenover anderen
42. Speelt veel met anderen	5 4 3 2 1	Speelt veel alleen
43. Kan aandachtig luisteren	5 4 3 2 1	Wendt zich snel tot iets anders
44. Kan hoeveelheden overzien	5 4 3 2 1	Kan nog geen hoeveelheden overzien
45. Maakt voor zijn leeftijd moeilijke puzzels	5 4 3 2 1	Maakt voor zijn leeftijd simpele puzzels
46. Houdt van memory en puzzels, waarbij je iets moet onthouden	5 4 3 2 1	Is niet geïnteresseerd in geheugen-spelletjes
47. Onafhankelijk, kan alleen spelen en werken	5 4 3 2 1	Heeft veel ondersteuning nodig
48. Kiest gevarieerde werkjes	5 4 3 2 1	Kiest eenzijdige werkjes
49. Toont brede interesse	5 4 3 2 1	Heeft beperkte belangstelling
50. Houdt van rennen, stoeien en sporten	5 4 3 2 1	Houdt niet van rennen, stoeien en sporten
51. Neemt initiatieven	5 4 3 2 1	Is afwachtend
52. Gaat leuk met kinderen om	5 4 3 2 1	Gaat niet leuk met kinderen om
53. Kan goed tellen	5 4 3 2 1	Kan nog niet tellen
54. Speelt graag alleen	5 4 3 2 1	Speelt niet graag alleen
55. Is niet gauw van slag	5 4 3 2 1	Is gauw van slag
56. Toont initiatieven	5 4 3 2 1	Toont weinig initiatief
57. Voelt zich betrokken bij wat er in de groep gebeurt	5 4 3 2 1	Voelt zich niet betrokken bij de groep
58. Heeft interesse in de uitleg	5 4 3 2 1	Heeft geen interesse in de uitleg
59. Heeft een leidersrol in de groep	5 4 3 2 1	Heeft geen leidersrol in de groep
60. Begrijpt veel dingen snel	5 4 3 2 1	Heeft veel uitleg nodig

Aanvullende opmerkingen over de leerling

Aanvullende opmerkingen over de lijst

Bijlage 5: Materialenlijst

Onderbouw:

Ideeënmap groep 1-2
Map 'slimmeriken'
Ontdekdozen

Middenbouw:

Compacten Rekenen

Compacten Taal

Kien

Spaans

Map 'Vooruit'

Wisschriften

Webkwestie (op internet)

Uitdagings voor Kids

Algemeen

Veel type-2 leerlingen kan ook uitdaging geboden worden op andere manieren, waarbij het reguliere ontwikkelingsmateriaal/ de reguliere onderwijsmethoden gebruikt worden.

Voorbeelden hiervan zijn o.a:

- LOCO 'andersom' gebruiken: De leerlingen verzinnen zelf een opdracht, met antwoorden.
- Andere / meer eisen stellen aan het werken met Lego en K'nex: maak zelf een bouwtekening.
- Reken- of taalopdrachten kunnen uitdagender worden gemaakt door bijvoorbeeld gegevens weg te laten.
- Ook door meer 'open' vragen te stellen wordt meer uitdaging geboden.

Toekomst

Als in de toekomst blijkt dat de gehanteerde begeleidingsvormen (zoals in dit protocol beschreven) voor meerbegaafden/ hoogbegaafden ontoereikend worden, zal het aanbod worden uitgebreid. Mogelijkheden hiervoor zouden kunnen zijn:

- Het toevoegen van leerlijnen (schaken, filosoferen ed.)
- Het opzetten van een interne of bovenschoolse Plus-klas waarin leerlingen met ontwikkelingsgelijken één of meer dagdelen per week aangesproken worden op hun mogelijkheden.
- Het combineren van leerstof uit meerdere vakgebieden worden, met name op het gebied van wereldoriëntatie.